Słownik biograficzny pedagogów polskich

redakcja naukowa tomu

Janina Kamińska

Polska Akademia Umiejętności

Kraków 2025

Publikacja finansowana w ramach programu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki" w latach 2018-2025, nr projektu 0333/NPRH7/H11/86/2018; kwota finansowania 1 799 306,00 zł.

Recenzenci
dr hab. Elżbieta Orman, prof. IH PAN
prof. dr hab. Stanisław Sroka

© Copyright by Polska Akademia Umiejętności, Kraków 2025

Layout i projekt okładki
Władysław Pluta

Koordynacja projektu
Edyta Podolska-Frej

Opracowanie redakcyjne i skład komputerowy
Grafpol sp. z o.o.
ul. Żmudzka 21, 51-354 Wrocław
email: argrafpol@argrafpol.pl; www.argrafpol.pl

Druk i oprawa
TEMA Rzeszów

ISBN 978-83-7676-382-8

Dystrybucja
PAU, ul. Sławkowska 17, 31-016 Kraków
e-mail: wydawnictwo@pau.krakow.pl
www.pau.krakow.pl

ZAMENHOF Ludwik Łazarz (15 XII 1859 Białystok – 14 IV 1917 Warszawa), lekarz, twórca języka esperanto, autor podręczników.

Urodził się w żydowskiej rodzinie, w otoczeniu wielu kultur i języków (znał jidysz, polski, rosyjski i niemiecki), co już w młodym wieku skłaniało go do stworzenia języka uniwersalnego. Po skończonym gimnazjum podjął studia medyczne z zakresu okulistyki, kształcąc się na uniwersytetach w Moskwie (1879-1881), Warszawie (1881-1885) i Wiedniu (1886-1897). W 1887 wydał opatrzony podpisem *dr Esperanto* podręcznik *Język międzynarodowy. Przedmowa i podręcznik kompletny.* Utworzenie neutralnego i łatwego do nauki języka esperanto było jego głównym i najbardziej rozpoznawalnym osiągnięciem, ale oprócz uniwersalnego języka chciał stworzyć uniwersalną religię, uznając potrzebę zreformowania i przeobrażenia

judaizmu w czysty monoteizm, głoszący tolerancję i równouprawnienie dla wszystkich wyznań. Ta idea zwana *homaranizmem* została opisana w wydanej przez niego broszurze opartej na myślach starożytnego filozofa Hillela (1901). W ciągu swojego życia Zamenhof doskonalił język, opisując jego gramatykę i pisząc przekłady (głównie Starego Testamentu), co przyczyniło się do rozwoju ruchu esperanckiego na świecie. Osiem razy był nominowany do pokojowej Nagrody Nobla.

Z. Romaniuk, *Ludwik Zamenhof – nieznane szczegóły białostockiego życiorysu*, „Studia Podlaskie" 2002, t. XII, s. 291-300; T. Wiśniewski, *Ludwik Zamenhof*, Białystok 1987, s. 5-34,66; Z. Romaniuk, T. Wiśniewski, *Zaczęło się na Zielonej. O Ludwiku Zamenhofie jego rodzinie i początkach esperanta*, Łódź 2009, s. 12-29.

Łukasz Kalisz